

FACTSHEET ZWERFKATTEN

Verwilderde katten in Nederland

De kat heeft in ons land vooral de status van een huisdier. Ze worden gehouden voor gezelschap, maar verwilderen als diersoort snel als ze letterlijk op straat komen te staan.

In Nederland leven groepen verwilderde katten in stedelijke gebieden en in minder druk bevolkte gebieden bij campings of op andere recreatieparken. Zij kunnen overlast veroorzaken voor omwonenden en aan de natuur. Voor dieren in deze gebieden bestaat een effectieve, diervriendelijke aanpak om overlast door zwervkatten te beperken. Dit wordt in deze factsheet toegelicht.

De zwervkat

Een zwervkat is een kat die buiten wordt aangetroffen en die geen aanwijsbare eigenaar meer heeft. Een zwervkat kan zowel een in het wild geboren kat zijn, als een verwilderde huiskat die al een hele tijd buiten leeft. Deze katten zijn meestal schuw, angstig voor mensen en als zij niet geneutraliseerd zijn, kunnen zij zich snel vermenigvuldigen.

Zwervkatten leven op plekken waar gemakkelijk voedsel te vinden is, zoals woonwijken, campings, restaurants of industrieterreinen. Vaak worden ze ook gevoerd door mensen uit de buurt. Hoe meer voedsel en nestplekken in een gebied, hoe meer zwervkatten er kunnen en zullen leven. Daar waar veel voedsel aanwezig is, zoals op de boerderij, camping, industrieterreinen of in steden, leven ze meestal in groepen. In gebieden waar weinig bebouwing is en minder menselijke activiteit is het voedselaanbod vaak beperkt en leven zwervkatten meestal alleen.

Wet- en regelgeving

Schuwe, of verwilderde katten mogen binnen de bebouwde kom met speciale vangkooien gevangen worden. Voor dergelijke vangacties (vangen, steriliseren en terugzetten van steriele katten, ofwel

trap-neuter-return: TNR) is bijna overal in Nederland een ontheffing van de Provincie nodig. Buiten de bebouwde kom mogen katten in sommige provincies of in delen van provincies afgeschoten worden door jachtaktehouders.

Problematiek Dierenwelzijn

Door de kat als huisdier te houden, zijn ze voor hun welzijn afhankelijker geworden van de mens. Zeker als ze hun leven begonnen zijn bij iemand thuis, zijn ze niet goed voorbereid voor een leven op straat en de nieuwe risico's die ze daar tegenkomen. Vooral zolang ze vruchtbaar zijn is de kans op ziekte-overdracht door andere katten groot. Het herhaald drachtig zijn is een aanslag op de conditie van de moederpoes en de stress van het opgejaagd worden door mensen die de katten weg willen hebben, heeft ook negatieve gevolgen voor hun gezondheid.

Overlast

In steden wordt de aanwezigheid van zwervkatten regelmatig ervaren als overlast. Ze krabben bijvoorbeeld vuilniszakken open en veroorzaken, vooral tijdens de paartijd, geluids- en stankoverlast (door urineren en sproeien). Bij voldoende voedselaanbod kunnen de katten zich snel voortplanten.

Overlast voor inheemse fauna

Katten eten zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten en vogels, die onderdeel zijn van de inheemse fauna. Hoeveel schade de kat toebrengt op populatie-, soort- en ecosysteemniveau is veelal onbekend. Het is goed denkbaar dat in veel gevallen wilde dierenpopulaties aangepast zijn aan de aanwezigheid van de kat als roofdier en dat dit geen invloed heeft op hun voortbestaan. Maar het is zeker ook zo dat kwetsbare wilde dierpulaties in bepaalde situaties ernstig te lijden hebben onder de kat en mede daardoor in hun voortbestaan worden bedreigd.

Lastig herplaatsbaar

Als er verwilderde of schuwe zwervkatten worden signaleerd, wordt vaak gevraagd om deze dieren weg te vangen. Ze zouden dan naar het dierenasiel moeten. De opvang van deze katten levert vaak problemen op, omdat deze katten geen sociaal gedrag naar mensen tonen en niet als huisdier te houden zijn. Dat betekent dat een dierenasiel er ook geen nieuwe eigenaar voor kan vinden. Soms kunnen de katten wel een plek vinden bij mensen met een grote tuin, of een bedrijf. Maar voor de meeste verwilderde katten is opvang helemaal geen diervriendelijke oplossing.

Afschot

Onder meer door de inzet van de Dierenbescherming is het afschieten van zwervkatten niet zomaar meer mogelijk, hoewel enkele provincies hier nog wel toestemming voor geven. In die gevallen mogen jagers zwervkatten in het buitengebied schieten. Dit is echter weinig zinvol. De leeggevallen plekken zullen namelijk door andere zwervkatten of vergelijkbare roofdieren worden opgevuld, omdat de leefomgeving nog steeds de draagkracht (voldoende voedsel en nestplekken) heeft voor één of meerdere roofdieren.

Het jagen op zwervkatten heeft ook nog een ander nadeel. Omdat jagers niet weten wat een verwilderde kat is en hoe deze eruit ziet, worden katten zonder halsbandje, magere katten of katten die zich 'verdacht' ophouden in het veld, al gauw als zwerver bestempeld. Dit leidt ertoe dat huiskatten 'per ongeluk' worden gedood. Dit veroorzaakt veel verdriet onder hun eigenaren. Bovendien veroorzaakt jacht veel dierenleed. De dieren zijn vaak niet direct dood maar raken gewond, zeker wanneer hagel gebruikt wordt.

Standpunt van de Dierenbescherming

De Dierenbescherming wil bevorderen dat het aantal zwervkatten in Nederland beheersbaar blijft en zoveel mogelijk wordt teruggedrongen. Ze zet zich in voor een aanpak die rekening houdt met intrinsieke waarde van de katten.

Voor verwilderde katten in de natuur is de Dierenbescherming van mening dat deze met rust moeten worden gelaten. We zijn tegen het doden van deze katten, omdat het niet effectief is.

Aanpak problematiek volgens de Dierenbescherming

Preventie

De Dierenbescherming vindt dat gemeentelijk en provinciaal beleid gericht moet zijn op preventie, het voorkomen dat er zwervkatten zijn en op het zo nodig diervriendelijk en effectieve beheer van populaties verwilderde katten in bebouwd gebied. Dit doet de Dierenbescherming zelf door draagvlak te creëren voor preventieve maatregelen die katteneigenaren kunnen toepassen. Het gaat om chipidentificatie, registratie en sterilisatie/castratie (neutralisatie). Ook wordt het publiek voorgelicht over het voorkomen van verwildering bij huiskatten in de eigen omgeving.

TNR-methode

Voor zwervkattenproblemen in bebouwd gebied kan de zogenaamde Trap, Neuter, Return (TNR) -methode worden ingezet. Hierbij worden zwervkatten gevangen (*Trap*), gecastreerd of gesteriliseerd (*Neuter*) en weer teruggezet (*Return*). De katten worden gevangen met speciale vangkooien. Dat gebeurt met gerichte acties, waarbij zoveel mogelijk katten in één keer worden gevangen. Buurtbewoners worden gevraagd de zwervkatten in deze periode niet te voeren en hun eigen kat binnen te houden of te onderscheiden met een halsbandje.

De gecastreerde of gesteriliseerde katten worden bij voorkeur weer teruggeplaatst in hun oude leefomgeving. Teruggeplaatste dieren veroorzaken veel minder overlast omdat ze gecastreerd zijn (geen sproeien, vechten en krijsen meer). Ook groeit de populatie niet meer omdat de dieren onvruchtbaar zijn gemaakt. Uiteindelijk, mits instroom van nieuwe dieren beperkt wordt door voldoende voorlichting aan omwonenden over chippen en steriliseren, wordt de groep steeds kleiner. Op sommige locaties zal deze door natuurlijk verloop uitsterven, op andere is er dan in ieder geval een beheersbare situatie ontstaan.

Door het inzetten van de TNR-methode zullen minder kittens worden geboren. De TNR-methode is vooral effectief als deze wordt gecombineerd met aanvullende maatregelen, zoals de omgeving minder aantrekkelijk maken door het voedselaanbod te verminderen (geen voedselresten op straat gooien, vuilniszakken niet bereikbaar maken voor katten).

Samenwerking tussen dierenwelzijnsorganisaties, gemeenten en de burger helpt om goede maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat een wijk of buurt minder zwervkatten zal aantrekken. Dat is ook nodig om de aanpak van verwilderde zwervkatten beter ten uitvoer te brengen .

De TNR-methode is, net als afschot, geen effectieve methode om aantallen te reguleren in het buitengebied of de rand van de natuur, omdat daar de instroom niet goed te beperken valt. Vruchtbare dieren komen continu 'nieuw' binnen in de populatie of worden vervangen door andere predatoren. Daardoor heeft TNR of afschot geen effect op de totale populatie en predatiedruk.

Handige naslagwerken

- <http://www.wageningenur.nl/nl/project/Nederlandse-zwerfkatten-in-beeld.htm>
- <http://www.wageningenur.nl/nl/show/Geen-eenduidig-alternatief-voor-afschieten-zwerfkatten.htm>
- [http://journal.frontiersin.org/article/10.3389/fvets.2018.00258/full?utm_source=Email_to_authors_&utm_medium=Email&utm_content=T1_11.5e1_author&utm_campaign=Email_publication&field=&journalName=Frontiers in Veterinary Science&id=417357](http://journal.frontiersin.org/article/10.3389/fvets.2018.00258/full?utm_source=Email_to_authors_&utm_medium=Email&utm_content=T1_11.5e1_author&utm_campaign=Email_publication&field=&journalName=Frontiers%20in%20Veterinary%20Science&id=417357)